

ABBASQULU NƏCƏFZADƏ

Dahi Cəfər Cabbarlının 110 illik yubileyinə

NƏGMƏLƏR

Fortepiano ilə oxumaq üçün

6900

ABBASQULU İSMAYIL OĞLU NƏCƏFZADƏ

NƏĞMƏLƏR

Fortepiano ilə oxumaq üçün

C. Cabbarlı piano arxasında mahnı bəstələyərkən

M.F. Axundov adına
Azərbaycan MİM
Kتابخانəsi

Bakı – 2009

0059

Redaktor:	Nazim Paşa oğlu Quliyev bəstəkar, əməkdar incəsənət xadimi, AMK-nın dosenti
Fortepiano ilə oxumaq üçün işləyən:	Elmira İdris qızı Manafova
Rəyçilər:	Rasim Hüseynli oğlu Quliyev əməkdar müəllim, AMK-nın dosenti Meysər Kaya musiqişünas
Kompüter yığımı:	Cəfər Abbasqulu oğlu Nəcəfzadə

Nəcəfzadə A. Nəğmələr. Fortepiano ilə oxumaq üçün. Azərbaycan dilində.
Bakı – 2009, «MBM» nəşriyyatı.

Məcmuədə Abbasqulu Nəcəfzadənin dahi Cəfər Cabbarlının şeirlərinə bəstələdiyi iki mahnı təqdim edilir. Bu mahnılar peşəkar müğənnilər və müxtəlif ansamblların repertuarı üçün nəzərdə tutulmuşdur. Həmçinin məcmuədən musiqi yönümlü texnikum, kollec və ali təhsil ocaqlarında əlavə dərslər vəsaiti kimi istifadə oluna bilər.

Naşir: Rafiq Xan-Sayadoğlu
Texniki redaktor: Ülvi Novruzov
Dizaynerlər: Ceyhun Əliyev, İradə Əhmədova

Yığılmağa verilmişdir: 27.10.2009; çapa imzalanmışdır: 23.11.2009
Tiraj 1000, ş.ç.v. 1. «MBM» MMC mətbəəsində çap olunmuşdur

Dahi Cəfər Qafar oğlu Cabbarlının (20.03. 1899, Xızı – 31.12. 1934, Bakı) yaradıcılığı çox saxəlidir. XX əsr Azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli xadimlərindən biri, şair, nasir, dramaturq, teatrşünas, tərçüməçi, kinossenarist, jurnalist Cəfər Cabbarlının həm də bəstəkarlıq fəaliyyəti olmuşdur. Yazıcının musiqi ilə bağlılığı, bəstəkarlıq fəaliyyəti haqqında müasirləri, yaxınları (həyat yoldaşı Sona xanım, qardaşı qızı, tarzən Mələk Abbasova, yaxın qohumu yazıçı, dramaturq Şəmsəddin Abbasov, Azərbaycan Dövlət Opera və Balet Teatrının dirijoru olmuş, qocaman musiqişünas Əbdülhəd İsrəfilzadə, M.Əliyev adına Teatr İnstitutunun müəllimi Ağaalı Dadaşov, əməkdar artist Süleyman Tağızadə, filologiya elmləri doktoru, akademik Məmməd Arif, rus aktyoru, rejissor və teatr pedaqoqu Aleksandr Aleksandroviç Tuqanov, Məcid Şamxalov, Mirzəbala Məmmədzadə və başqaları) xatirələrində maraqlı faktlar və məlumat vermişlər.

Güclü musiqi duyumu ilə seçilən və muğamlarımıza dərinləndirən bələd olan C.Cabbarlı yazdığı bir sıra tamaşaların ruhuna uyğun mahnılar bəstələyib: «Sevil»də Sevilin «Sənə nə olub, zalım yar» (xanəndələr bu mahnını «Onu demə, zalım yar» kimi oxuyurlar), «Od gəlini»ndə Solmazın oxuduğu «Mən bir solmaz yarpağam ki», «Almas»da Yaxşının «Gərək günəş dağları aşib sönməyəydi», «1905-ci ildə» əsərində Sonanın oxuduğu və Baxşının tərda çaldığı «Azad bir quşdum», həmin tamaşada İmamverdi ilə Allahverdinin birgə oxuduğu «Qarabağın dağlarında», «Yaşar»da Yaqutun «Sənin dərdindən» və «Dönüş»də Turacın «Hicrindən oldu, ey gözəl» mahnıları bu qəbildəndir.

Nəğməkar şairlərlə bağlı yaranmış və dillərdə dolayan gözəl bir deyim var: «Şairdə bəstəkarlıq, bəstəkarıda isə şairlik qabiliyyəti olduqda bitkin, dolğun mahnılar ortaya çıxır». Bu fikirlər C.Cabbarlının mahnılarında özünü daha qabarıq şəkildə büruzə verir. Onun mahnılarını diqqətlə dinlədikdə hamısının bir «xəmərdən yoxruluğu» aydın duyulur. Milli üsluba, ənənələrə bağlılıq C.Cabbarlı mahnılarının əsas səcyyəvi xüsusiyyətlərindəndir.

Bu mahnılar lad baxımından o qədər düzgün tərtib edilib ki, dinləyərkən Cabbarlının həm də xalq musiqisinin gözəl bilicisi olduğu üzə çıxır. C.Cabbarlının nəğmələri xalq arasında çox sevildiyindən, sonralar bir sıra tanınmış xanəndə və müğənnilər həmin mahnıları öz repertuarlarına daxil etmişlər. Daha doğrusu, C.Cabbarlının mahnıları tamaşalardan ayrılaraq, musiqi mədəniyyətinə «müstəqil» vəsiqə almışlar.

Folklor tədqiqatçısı, tanınmış ictimai və dövlət xadimi Əlihüseyn Dağlının (1898-1981) «Ozan Qaravəli» əsərində «On dördü» rəqsi barədə maraqlı məlumatlar rast gəlirik. «Rəqsin yaranma tarixçəsi belədir: xilaskar Türk – Qafqaz İslam Ordusunun komandanı, general Nuru Paşa 1918-ci ilin sentyabr ayının 14-də Bakını erməni daşnaklarından xilas etməkdən ötrü daşqoşunu ilə şəhərə daxil olur. Onun rəhbərlik etdiyi qəhrəman, xilaskar Türk ordusu qatil daşnakların layiqli cavabını verir, sentyabrın 15-də şəhər tamamilə erməni vəhşilərindən təmizlənilir. Nuru Paşa gənc Cəfər Cabbarlının qonağı olur. Gənc nasir generalın şərfinə evində bəyir. Nuru Paşa gənc Cəfər Cabbarlının qohum və yerlilərindən ibarət kiçik ansamblyük ziyafət təşkil edir. Bu ziyafətdə Cabbarlının qohum və yerlilərindən ibarət kiçik ansambllin ifasında müxtəlif musiqilər səslənir. Maraqlısı budur ki, səslənən melodiyaların bəzilərinin bəstəsi Cabbarlıya məxsus idi. Zurna, balaban, qarmon, nağara və qoşanağarada ifa olunan musiqi nömrələri arasında bir rəqs Nuru Paşanın xüsusi ilə xoşuna gəlir. Paşa biləndə ki, rəqsin musiqisi Cəfərə məxsusdur, ondan soruşur: Cafer, bu gözəl rəksin ismi nə?

Cəfər cavab verir:

– İsmi yox, şu andan etibarən koyalım «On dördü» olsun.

– Neden «On dördü»?

– On dörd eylülün, o günün şərfinə».

«Eylül» sentyabr deməkdir. Məndən öyrənirik ki, C.Cabbarlı həmin günün şərfinə özünün bəstələdiyi rəqsə «On dördü» adını vermişdir. Sonralar sovet ideologiyasına uyğun gəlmədiyindən və rəqsin Nuru Paşanın adı ilə bağlı olduğunu unutdurmaq məqsədi ilə düşünlümlü şəkildə «on dörd» rəqmi ilə əlaqədar bir sıra fərqli mülahizələr irəli sürüldü.

Xatırladaq ki, Nuru Paşanın C.Cabbarlıya bağışladığı bir sıra hədiyyələr onun Ev Muzeyində qiymətli eksponat kimi indi də qorunur.

Cəfər Cabbarlının zəngin poetik irsi həmişə Azərbaycan bəstəkarlarının diqqət mərkəzində olmuşdur. Tanınmış bəstəkarlar Məmməd Nəsirbəyov (1897-1980), Əfrasiyab Bədəlbəyli (1907-1976), Səid Rüstəmov (1907-1983), Asaf Zeynəli (1909-1932), Qənbər Hüseynli (1916-1961), Fikrət Əmirov (1922-1984), Rauf Hacıyev (1922-1995), Süleyman Ələsgərov (1924-2000), Emin Sabitoğlu (1937-2000), Rəşid Nəsiboğlu (1941-1992), Elmira Nəzirova, Oqtay Kəzimi, Ramiz Mirişli, Cavanşir Quliyev, Nuruəddin Fətullayev, Xatirə Əhmədli, Elza Seyidcahan, Rauf Davudoğlu, Vüqar Camalzadə, Xanım İsmayılqızı, Fəridə Quliyeva və başqaları Cabbarlı irsinə müraciət etmiş, bir sıra gözəl, yaddaqalan əsərlər bəstələmişlər. Bu əsərlər arasında müxtəlif səpkili mahnılar, duetlər, romanslar, operalar, instrumental pyeslər vardır.

Azərbaycan radiosunun fonotekası üçün Cəfər Cabbarlının şeirlərinə yazılan və lentə alınan ilk mahnının müəllifi unudulmaz müəllimim, görkəmli bəstəkar, Dövlət mükafatı laureatı, xalq artisti, professor Süleyman Ələsgərov olmuşdur. Onun «Yada düşdü» əsərini dünya şöhrətli müğənni Bülbül 16 mart 1954-ci il tarixində Radio Verilişləri Komitəsində ifa etmişdir (qeydiyyat kartı: № 5800). Ümumiyyətlə, Süleyman müəllim novator bəstəkar idi. 1956-cı ildə repressiya qurbanı olmuş nakam şairimiz Mikayıl Müşfiq (1908-1938) bəraət aldıqdan sonra çoxlarının gözləmə mövqeyi tutduğu bir məqamda Süleyman müəllim cəsarətlə «Küsmərəm» romansını yazır.

Lakin C.Cabbarlı şeirlərinin ilk bəstəkarı dramaturqun özü olmuşdur. Onun digər sahələrdə olduğu kimi, bəstəkarlıq fəaliyyəti də çox maraqlıdır. C.Cabbarlı ovqatının xoş anlarında təkcə tamaşalarında qəhrmanlarının oxuduğu mahnıların musiqisini deyil, həm də bir sıra fərqli səpkili marş, rəqs və mahnılar da bəstələyib. Təəssüf ki, C.Cabbarlının sağlığında mahnıların lentə alınmadığıdır.

C.Cabbarlı mahnılarını əvvəlcə zümzümə edib, sonra həmin musiqi motivlərini royald çalarmış. Musiqi təhsili almadığından Cəfər bəstələdiyi mahnıları musiqiçi dostlarının köməyi ilə nota yazdırarmış. Bu işdə əsasən dramaturqa yaxın dostu, bəstəkar, dirijor, xalq artisti Əfrasiyab Bədəlbəyli köməklik edərmiş. O, yazıcının bəstələdiyi mahnıların bəzilərini nota köçürmüşdür.

Cəfər Cabbarlının yaxınları, əzizləri bu xeyirxah işinə görə Ə.Bədəlbəylinin ruhuna dualar oxuyurlar. C.Cabbarlının novası Qəmər Seyfəddinqızı söyləyir: «Allah Əfrasiyab Bədəlbəyliyə qəni-qəni rəhmət eləsin. Nə yaxşı ki, babamın mahnılarının bir qismini nota köçürüb. Yoxsa bu mahnılar da unudulardı, yaddaşlardan silinərdi».

Azərbaycan Televiziya və Radio Verilişləri Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin səsyzma fondunda C.Cabbarlının sözlərinə müxtəlif illərdə yazılmış bir çox mahnılar qorunur. Bu mahnılar, eləcə də C.Cabbarlının özünlük bəstələrini tanınmış xanəndə və müğənnilər ifa etmişlər: ATR (Azərbaycan Tele-Radio) xoru, Hüseynqulu Sarabski (1879-1945), Bülbül (1897-1961), Şirzad Hüseynov (1906-1971), Məmmədəli Əliyev (1919-1983), Hacıbaba Hüseynov (1919-1993), Şövkət Ələkbərova (1922-1993), Sara Qədimova (1922-2005), Gülləgə Məmmədov (1925-1994), Rauf Atakişiyev (1926-1994), Firudin Mehdiyev (1927-2006), Lütfiyar İmanov (1928-2008), Bilal Sadiqov (1929-2006), Mobil Əhmədov (1931-2006), Ağababa Novruzov (1932-1993), Tamilla Məmmədzadə (1937-1997), Rauf Adıgözəlov (1940-2002), Yaşar Səfərov (1940-2008), Hüseynağa Hədiyev (1946-1994), Nizami Rəmzi (1947-1997), Vahid Abdullayev (1948-2001), Saxavət Məmmədov (1953-1991), Səyyad Hüseynov, Almaz Zeynalova, Sona Aslanova, Əlibaba Məmmədov, Firəngiz Əhmədova, Elmira Rəhimova, Flora Karimova, Rəsmiyyə Sədiqova, Nərminə Məmmədova, Xuraman Qasımova, Fidan Qasımova, Nisə Qasımova, Ağaxan Abdullayev, Ağadadaş Ağayev, Qaraxan Behbudov, Azər Zeynalov, Mələkxanım Əyyubova, Ruhəngiz Allahverdiyeva, Mələykə Əsədova, Mənsüm İbrahimov, Zöhrə Abdullayeva, Nüşabə Ələsgərli, Fidan Hacıyeva, Mətanət İskəndərli, Gülyaz Məmmədova, Nuriyyə Hüseynova, Aybəniz Haşimova, Tünzalə Ağayeva, Elza Seyidcahan, Ədilə Əflaki, Eyyub Yaqubov, Yusif Mustafayev, Dilarə Babayeva, Yaqut Abdullayeva, Zahid Quliyev, Mirməmməd Mirzəvadov, Mehri Arifqızı, Almaz Ələsgərli, Fərid Əliyev, Rəşad İlyasov, Nadir Qafarzadə, Leyla Məmmədova, Əmanət Səlimova, Fövziyyə İbrahimova, Gülnaz İsmayilova, Dəyanət Nəzərli, Tamilla Səlimova, Sevinc Allahverdiyeva, Sevinc Qafarova, Həqiqət Ağayeva, Babək Niftəliyev, Arzuman Məmmədov, Əfqan Əşrəf oğlu və başqaları.

Qeyd: Siyahıya C.Cabbarlının tamaşalara bəstələdiyi musiqilər də daxil olunmuşdur. Mötərizədə tamaşanın və mahnıların ifa edən personajların adları təqdim edilir və izahat verilir.

1. «**Ana haqqında dastan**»
mus: Rəşid Nəsiboğlu
 2. «**Arvadlar deyirlər**» («Aydın» tamaşası üçün)
mus: Cavanşir Quliyev
 3. «**Azad bir quşdum**» («1905-ci il», Sonanın mahnısı)
mus: Cəfər Cabbarlı
mus: Əfrasiyab Bədəlbəyli
 4. «**Balaşın ariyası**» («Sevil» operası, libretto müəllifi Tələt Əyyubov)
mus: Fikrət Əmirov
 5. «**Dün o gözlərdə**»
mus: Elçin İmanov
 6. «**Ey dan ulduzu**» («Aydın» tamaşası üçün)
mus: Cavanşir Quliyev
 7. «**Ey dan ulduzu**»
mus: Tamilla Məmmədzadə
mus: Emin Sabitoğlu
mus: Məmmədbağır Bağırzadə
mus: Fəridə Quliyeva
 8. «**Ey gül**» («Dönüş»)
mus: Elmira Nəzirova
 9. «**Gərək günəş dağları aşıb sönməyəydi**» («Almas», Yaxşının mahnısı)
mus: Cəfər Cabbarlı
- mus: Əfrasiyab Bədəlbəyli
10. «**Gözlər**»
mus: Rauf Davudoğlu
 11. «**Həyat söylə, sən kiminsən?**»
mus: Ramiz Mirişli
 12. «**Hicrindən oldu, ey gözəb**» («Dönüş», Turacın mahnısı)
mus: Cəfər Cabbarlı
 13. «**İlthaf**» («Azad bir quşdum» motivləri əsasında instrumental əsər)
mus: Rauf Hacıyev
 14. «**Kaş ki...**» («Aydın» tamaşası üçün)
mus: Xanım İsmayılqızı
 15. «**Qarabağın dağlarında**» («1905-ci il», İmamverdi ilə Allahverdinin birgə oxuduqları mahnı)
mus: Cəfər Cabbarlı
 16. «**Qurban ollam nazına**» («Mahur təsnifi»)¹
mus: Cəfər Cabbarlı
 17. «**Lirik mahnı**» («Almas»)²
mus: Səid Rüstəmov
 18. «**Lirik mahnı**» («Nəsrəddin Şah»)

¹ Xanəndələrin «Mahur» təsnifi kimi oxuduqları «Qurban ollam nazına» mahnısının musiqisi olduğu kimi saxlanılsa da, sonralar mətni sovet ideologiyasına uyğunlaşdırılıb.

² Əsər çap olunub: S.Rüstəmov «Mahnılar», «Azərbaycan», 1965, səh. 18-19.

mus: Şafiqə Axundova

19. «**Mahnı**» («Solğun çiçəklər»)

mus: Nurəddin Fətullayev

20. «**Məhkum Şərqə**» (xor ifası, «Aydın»

tamaşası üçün)

mus: Cavanşir Quliyev

21. «**Məhkum Şərqə**» (orkestr və vokal ifa

üçün romans)

mus: Xatirə Əhmədli

22. «**Mən bir solmaz yarpağam ki**» («Od gö-

lini», Solmazın mahnısı)

mus: Cəfər Cabbarlı

23. «**Mənim tanrım**»

mus: Elza Seyidcahan

mus: Elçin İmanov

24. «**Oxu, bülbül**»

mus: Oqtay Kazimi

25. «**Olmasın**»

mus: Emin Sabitoğlu

mus: Rauf Davudoğlu

26. «**On dördü**» rəqsi

mus: Cəfər Cabbarlı

27. «**Ölkəm**»¹

mus: Asəf Zeynalli

28. «**Saranın mahnısı**» («Solğun çiçəklər»)

mus: Cəfər Cabbarlı

29. «**Sevdiyim**» (duet)

mus: Vüqar Camalzadə

30. «**Sənə nə olub, zəlim yar?**» («Sevil» tama-
şasında «Sevilin mahnısı», «Onu demə, zəlim
yar» və ya «Bayatı-İsfahan» təsnifi)

mus: Cəfər Cabbarlı

31. «**Sənin dərdindən**» («Yaşar», Yaqutun
mahnısı)

mus: C. Cabbarlı

32. «**Solmazın mahnısı**» («Od gölini»)

mus: Səid Rüstəmov²

mus: Əfrasiyab Bədəlbəyli

33. «**Solğun çiçəklər**» operası

mus: Süleyman Ələsgərov

34. «**Tellər oynadı**»

mus: Cəfər Cabbarlı

mus: Qənbər Hüseynli³

35. «**Turan ellərinə salam**»

mus: Abbasqulu Nəcəfzadə

36. «**Yada düşdü**»

mus: Süleyman Ələsgərov

mus: Məmməd Nəsirbəyov⁴

mus: Abbasqulu Nəcəfzadə

37. «**Yaxşının mahnısı**» («Almas») xor üçün
işlənilib

mus: Əfrasiyab Bədəlbəyli

38. «**Ziyafət mahnısı**» («1905-ci il»)

mus: Fikrət Əmirov

² Əsər çap olunub: S. Rüstəmov «Mahnılar»,
«Azərbaycan», 1965, səh. 20-23.

³ Əsər çap olunub: Q. Hüseynli «Mahnı və romans-
lar», «İşıq», 1991, səh. 8-11.

⁴ Əsər çap olunub: M. Nəsirbəyov «Romanslar», 26
Bakı Komissarı mətbəəsi, 1967, səh. 3-6.

Turan ellərinə salam

Söz: C. Cabbarlı

Allegro

Mus: A. Nəcəfzadə

Oxumaq

The musical score is written in G major and 2/4 time. It features a vocal line and piano accompaniment. The tempo is marked 'Allegro'. The score includes lyrics in Azerbaijani. The piano part starts with a forte (f) dynamic and includes trills (tr) and accents (^). The vocal line begins with a mezzo-forte (mf) dynamic and includes trills (tr). The lyrics are: 'A - mal qu - şu Şər - qə doğ - ru u - çar - kən', 'Gün - do - ğuş - da mu - rad su - yu i - çər - kən', and 'i - çər - kən Sə - bu ye - li Al - tun dağ - dan'. The score is divided into measures, with measure numbers 4, 8, and 12 indicated. There are first and second endings for the final phrase.

¹ Əsər çap olunub: A. Zeynalli «İki romans»,
«Azərbaycan», 1969, səh. 3-7.

15

ke - çar - kın

18

Sa - ba ye - li Al - tun dağ - dan ke - çar - kın

22

Tu - ran el - la - ri - na sa - lam söy - la - yın söy - la - yın

26

Söy - la - yın söy - la - yın

30

söy - la - yın söy - la - yın

34

Tu - ran el - la - ri - na sa - lam söy - la - yın söy - la - yın

6320

«TURAN ELLƏRİNƏ SALAM»

Amal quşu Şərqə doğru uçarkən,
Gündoğuşda murad suyu içərkən.
Səba yeli Altun dağdan keçərkən,

Nəqarət:

Turan ellərinə salam söyləyin,
Söyləyin, söyləyin.
Turan ellərinə salam söyləyin.

Bir gözəl görsəniz göylər elindən,
Öpün dalğalanan ipək telindən.
Od yurdunun yavruları dilindən,

Nəqarət:

İntizar gözlərdən Xəzər doğuldu,
Həsərət ürəyimiz yanar dağ oldu.
Dillərimiz Turan deyə yoruldu,

Nəqarət

Yada düşdü

Söz: C.Cabbarlı

Allegretto

Mus: A.Nəcəfzadə

Oxumaq

20

1. 2.

lsm ya-da dıŷ - dı. Bir dı. bənd ol - du kō - nıl bir gō - b, sə

25

tut - du ma - ha - lı,

30

Bənd ol - du kō - nıl bir gō - b, sə tut - du ma - ha - lı, Gō -

35

1.

ya lı, bu dım - ya - da qan ol - du, qə - da dıŷ - dı. Gō

39

2.

dı. Bir qōn - ço ye - tir - dım, bə - za - dım, na - zı - nı çak

43

dım, Al - dı fə - bk ol - dan o - nu, ya - rım ya - da dıŷ - dı.

48

53

1.

Bir qōn - ço ye - tir - dım, bə - za - dım,

«YADA DÜŞDÜ»

58

na - zi-ni çək dım, Al - dı fə-lək-əl - dən o-mu, ya - rım ya-da düş

63

dü. Ya-da düş - dü, ya-da düş - dü, ya-da düş - dü, Gör - düm ü-zü-nü,

66

bağ - ça - da la - ləm ya - da düş ləm ya - da düş - dü.

Bir lələ yetişmişdi bu viranə çəməndə,
Bad əsdi, xəzən vurdu da lələm bada düşdü.
Bənd oldu könül bir gülə, səs tutdu mahalə,
Guya ki, bu dünyada qan oldu, qada düşdü.

Nəqarət:

Bir qönçə yetirdim, bəzədim, nazını çəkdim,
Aldı fələk əldən onu, yarım yada düşdü.
Yada düşdü, yada düşdü, yada düşdü,
Gördüm üzünü, bağçada lələm yada düşdü.

Söz verdi, sözün tutmadı, and içdi unuttu:
Bəlkə deyirəm, yar usanıb innada düşdü?
Bir ovçu kimi göldə gözəl bir sona vurdum,
Çaldı qanadın göydə, gedib dəryada düşdü.

Nəqarət

Sənətşünaslıq namizədi Abbasqulu Nəcəfzadə ölkəmizdə kifayət qədər tanınan sənətkarlarımızdır. Onun mətbuatda, müxtəlif televiziya kanallarındakı ifalarını, elmi araşdırmalarını və çıxışlarını dəfələrlə izləmişik. A.Nəcəfzadənin xüsusi ilə qədim çalğı alətlərimizin öyrənilməsində və təbliğindəki xidmətləri yüksək qiymətə layiqdir.

Azərbaycan xalq çalğı aləti kamançanın mahir ifaçısı olan A.Nəcəfzadə həm də tütək, zurna, balaban, klarnet və digər alətləri də eyni məhəratla ifa edir. O, bu alətlərin yaranma tarixini, ifa texnikasını, morfolojiyasını, etimologiyasını və s. xüsusiyyətlərini mükəmməl bildiyindən, unudulmaqda olan xalq çalğı alətlərinin bərpası yönündə dəyərli işlər görür. Elmi axtarışları və apardığı tədqiqatlar onun musiqi xəzinəmizə bəxş etdiyi layiqli töhfələridir.

Maraqlısı budur ki, A.Nəcəfzadə topladığı 60-dan artıq çalğı alətinin hər birinin «dilini» bilir. Belə zəngin kolleksiyası olan şəxsin bir çox bəstələri də vardır: «Əhli müsəlmanın mənim» (söz: Seyidağa), «Şəki», «Ömrümü gülə verərdim» (söz: Bəxtiyar Vahabzadə), «Qara gözlüm», «Yarım oynasın» (söz: Cabir Novruz), «Təbrizim», «Ömrün karvanı» (söz: Nizami Rəmzi), «Növrəği var, Xızımın» (söz: Dağlı Camal), «Qoca dünyam» (söz: Vüqar Əhməd), «Günəlim», «Bakı» (söz: Tahir Rəvan) mahnıları, İsraildə yaşayan yəhudi şairi Anton Aqarunovun «Şirin dilə mən qurban», «Dərmanımсан», «Gözəl qızın nəğməsi» şeirlərinə yazdığı mahnılar və s. belələrinəndir.

A.Nəcəfzadənin «Nəğmələr» adlı məcmuəsində Cəfər Cabbarlının şeirlərinə bəstələnmiş «Turan ellərinə salam» və «Yada düşdü» mahnıları təqdim edilir. Xalq musiqimizə, xüsusi ilə də muğamlarımızın sirlərinə dərinləndən bələd olduğundan A.Nəcəfzadənin hər iki mahnısında xəlqilik özünü daha aydın büruzə verir.

«Yada düşdü» mahnısı «mi» major tonallığında, seğah ladında, Allegretto tempində, 6/8 ölçüdə yazılıb. Bu mahnıdakı əhval-ruhiyyə şairin sözləri ilə çox poetik şəkildə uzlaşır:

Bir qonça yetirdim, bəzədim, nazını çəkdim,
Aldı fələk əldən onu, yarım yada düşdü.

«Turan ellərinə salam» mahnısı isə «do» diyez minor tonallığında, şur ladında, Allegro tempində, 4/4 ölçüdə nota salınmış və birinci mahnıdan nikbinlik, yallıvari əhval-ruhiyyəsi ilə fərqlənir. Hər iki mahnı kiçik girişdən ibarət olaraq, sadə 3 hissəli formada yazılmışdır.

Bu, müəllifin öz mahnılarını nota salaraq nəşr etdirdiyi ikinci kitabdır. A.Nəcəfzadənin fortepiano ilə vokal üçün nəzərdə tutulmuş ilk kitabı isə ötən il işıq üzünə görmüşdür. Görkəmli şair Mikayıl Müşfiqin 100 illik yubileyi münasibəti ilə nəşr olunmuş və «İki mahnı» adlanan məcmuəyə müəllifin «Oxu, sevdiciyim» və «Çal tarı» adlı mahnıları daxil edilib.

A.Nəcəfzadənin mahnılarının mətnlərinə fikir versək, burada əsasən Vətən və məhəbbət mövzuları üstünlük təşkil edir. O, bir neçə instrumental əsərlərin də müəllifidir: «Çahargahnamə», «Dağlar», «Şur ahəngi», «Gənclik ritmləri».

Abbasqulu Nəcəfzadənin çalğı alətlərimizlə bağlı bir sıra dəyərli əsərləri işıq üzünə görmüşdür. Onun müəllifi olduğu «Azərbaycan xalq çalğı alətlərinin tədrisi metodikası» kitabı hazırda Azərbaycan Milli Konservatoriyasında və digər musiqi yönümlü təhsil ocaqlarında dərs vəsaiti kimi istifadə olunmaqdadır.

Ümidvaram ki, A.Nəcəfzadə bundan sonra da Azərbaycan xalq çalğı alətlərinin bərpası, öyrənilməsi sahəsində mükəmməl işlər görəcək, musiqisəvərlərimizi yeni-yeni mahnıları ilə sevindirəcəkdir.

Nəcəfzadə Abbasqulu İsmayıl oğlu

1 dekabr 1957-ci ildə Xızıda ziyalı ailəsində anadan olmuşdur. Sənətsünaslıq namizədi A.Nəcəfzadə Azərbaycan Milli Konservatoriyası «Milli musiqi alətlərinin təkmilləşdirilməsi» elmi-tədqiqat laboratoriyasının rəhbəri, «Instrumental muğam» kafedrasının müəllimi və «Konservatoriya» elmi jurnalının redaktorudur.

A.Nəcəfzadə «Tələbə və Gənclərin XII Ümumdünya Festivalı»nın diplomantı (1985), xalq yaradıcılığının Ümumittifaq baxış-müsabiqəsinin laureatıdır (1985, 1987). O, 35 ildən artıqdır peşəkar səhnədə bir sıra çalğı alətlərinin ifaçısı kimi fəaliyyətdədir, həmçinin 33 illik pedaqoji təcrübəsi

var, müxtəlif illərdə Sumqayıt Musiqi Texnikumunda, AMK-da və ADMİU-də çalışıb.

A.Nəcəfzadə uzun illər folklorumuzu təbliğ edən «Dastan» ansamblının musiqi rəhbəri olmuşdur. Onun Azərbaycan Televiziya və Radio Verilişləri QSC-də aparıcısı olduğu «Yallı» və «Xəzinə» verilişlərinin ölkəmizin mədəni həyatında böyük maarifləndirici əhəmiyyəti vardır.

A.Nəcəfzadə Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi, həmçinin «Vətən» cəmiyyətinin xətti ilə bir çox ölkələrdə (Misir, İraq, İran, Türkiyə, Meksika, Hollandiya, İtaliya, İsrayıl, Yaponiya, İsveç, Belçika, Almaniya, Yunanıstan və s.) mədəniyyətimizi layiqincə təbliğ etmişdir. Bəzi xarici ölkələrin mətbuatında A.Nəcəfzadənin yaradıcılığı və çıxışları işıqlandırılıb, haqqında məqalə və rəylər yazılıb.

A.Nəcəfzadə tanınmış Azərbaycan şairlərinin şeirlərinə 30-dan artıq mahnı bəstələyib. Bu mahnıların əksəriyyəti Azərbaycan Televiziya və Radio Verilişləri QSC-nin fonotekasında saxlanılır.

A.Nəcəfzadə ümummilli lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 85-ci ildönümünə həsr olunmuş Milli Güləş üzrə yarışlarda da müxtəlif milli çalğı alətlərində nümunəvi çıxışlarına görə, Təşkilat Komitəsinin Fəxri Fərmanı ilə təltif edilmişdir.

Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü (1999) və «Müşfiq» xatirə mükafatı laureatı olan (1997) A.Nəcəfzadə 40-dan artıq elmi məqalənin, müxtəlif səpkili kitabların müəllifi və tərtibçisidir.

Kitablar:

- 2002 : Nizami Rəmzi "Mahnılar və qəzəllər", "Min bir mahnı" MMC, Bakı (tərtibçi).
- 2003 : "Azərbaycan çalğı alətlərinin izahlı lüğəti", "Min bir mahnı" MMC, Bakı (müəllif).
- 2004 : "Çalğı alətlərimiz", "Min bir mahnı" MMC, Bakı (müəllif).
- 2004 : "Balabançı Həsən dağının gülməcələri", "Min bir mahnı" MMC, Bakı (müəllif).
- 2006 : Əlihüseyn Dağlı "Ozan Qaravəli", "MBM", Bakı (tərtibçi).
- 2007 : "Xalq çalğı alətlərinin tədrisi metodikası" dərs vəsaiti, "MBM", Bakı (müəllif).
- 2008 : "İki mahnı" adlı not kitabı (fortepiano ilə oxumaq üçün), "MBM", Bakı (müəllif).
- 2008 : "Xalq çalğı alətlərinin tədrisi metodikası" fənn proqramı, "MBM", Bakı (tərtibçi).
- 2008 : "Muğam ensiklopediyası", Heydər Əliyev Fondu (yaradıcı heyət üzvü).
- 2009 : "Müşfiqin duyğu yarpaqları", "Təhsil", Bakı (müəllif).